СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 125. — Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 31 травня 1932. — VOL. XL. No. 125. — Jersey City, N. J., Tuesday, May 31, 1932. — THREE CENTS.

ГУВЕР НАЗИВАЄ ДОПОМОГОВИЙ ПРОЄКТ ҐАРНЕРА „БОЧКОЮ СВИНИНИ"

ВАШИНҐТОН. — За ціле своє урядування не вжив президент Гувер таких острих слів, які тепер висказав з приводу допомогового міліярдового проєкту Ґарнера, президента палати послів. Гувер, маючи на думці цей проєкт, сказав, що це „така величезна бочка свинини, якої ще досі ніколи не предложено конґресови". Президент не припускає, щоби нарід Злучених Держав був так мало інтеліґентний і попер плян Ґарнера. А коли би „захланність" перемогла, заявив Гувер, то ми не жили би тепер у тих „Злучених Державах, які мали колись таких розумних людей, що виготовили славну американську конституцію".

Ґарнер здержався від критики заяви президента Гувера, а тільки сказав, що коли який проєкт вийде з Білого Дому, то його вважається конструктивтивним, гідним плодом державних мужів, а інші проєкти називається „бочками свинини".

Президент Гувер каже, що проєкт Ґарнера може дати ріжним містам, стейтам і орґанізаціям по кавалку „свинини", але зате лишає буджет держави незрівноваженим і накладає на нього нові видатки. З того консеквенція була би така, що вартість гроші захиталасяб і було би десять разів більше безробітних, ніж маємо їх тепер.

Демократи теж не є задоволені з проєкту Ґарнера і кажуть, що цей проєкт підриває їх престіж. Зате прихилюються до проєкту сенатора Ваґнера, який знову не дуже відріжняється від проєкту Гувера.

ПРОВІРЮЮТЬ ЗІЗНАННЯ ВОКЕРА.

НЮ ЙОРК. — Семюел Сібурі, прокуратор леґіслятурної комісії, робить тепер порівнання зізнань мейора Вокера з зізнаннями інших свідків і знаходить розбіжности.

І так, мейор Вокер відпирався всякого звязку з махінаціями шерами „Інтерстейт Трост Компані", а інші зізнають, що він знав про це.

Але найбільший сміх викликали зізнання часописного видавця Блака, котрий подав, що його 10-літний синок навів його на те, що треба Вокерови допомогти, бо він „бідний" не ґоден вижити з $25,000, себто з річної платні, яку одержує від міста. І в той спосіб прийшов Вокер до „подарунку" в сумі $246,000.

ОДНА МОКРА ПЛЯТФОРМА ДЛЯ ОБИДВОХ ПАРТІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Лідери обидвох партій працюють над спільним порозумінням партій щодо видвигнення на конвенціях одної й тоїсамої мокрої плятформи. Обидві партії знаходяться щодо цеї справи в одних і тихсамих клопотах.

РУЗВЕЛТ ВИСИЛАЄ БЕЗРОБІТНИХ НА ФАРМИ.

ГАЙД ПАРК (Ню Йорк). — Ґовернор Рузвелт розпочав акцію розміщення безробітних на фармах. Вже розміщено 244 родин, які невабаром могтимуть самі себе вдержувати продуктами з фарм. Рузвелт каже, що ця акція має ще й ту добру сторону, що причиняється до розселення збитого по містах населення.

НЕ БУЛО НІКОГО В СЕНАТІ ПРИ ВІДКРИТТЮ ЗАСІДАННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Заступник президента Куртіс відкрив у 10 годині рано засідання сенату, але на галі не було ні одного сенатора. Кажуть, що сенатори радять до пізної ночі й так перемучені, що не годні приходити на ранішні засідання, бо приходиться рано радити по комісіях.

ВЕТЕРАНИ В ПОХОДІ ДО ВАШИНҐТОНУ.

СІНСІНАТІ. — Яких 300 ветеранів з Вестів прямують троками до Вашинґтону, щоби там домагатися виплати ветеранського бонуса в готівці.

САНДІНО Й СТИМСОН.

МЕКСІКО СІТИ. — Педро Хозе Зепеда, заграничний заступник провідника нікараґванських повстанців Сандіна, запитує секретаря стейту Стимсона, чому він висилає до Нікараґви більше війська, заосмотреного у всі модерні воєнні прилади, а заразом заповідає, що це військо не є висилане проти Сандіна.

Дотого в тімсамім часі, каже Зепеда, американські маринарі, не зважаючи на ніякі вимоги людськости, вбивають 17 Нікараґванців. Злучені Держави, каже Зепеда, протестують проти японської інвазії в Шанґгаю, а самі ведуть війну в Нікараґві. Чи Сандіно має мовчати?

ДЕПРЕСІЯ ЗПЕРЕД 4,000 РОКІВ.

ШИКАҐО. — В „Ди Корн Белт Фарм Дейліс" поміщено статтю, в якій передається зміст папірусу, знайденого в Єгипті, в котрім говориться про велику економічну депресію, яка панувала в Єгипті тому 4,000 літ, за часів фараонів. Говориться там про незрівноважений буджет, хмару непотрібних урядовців і про банди ґенґстерів, котрі були сильнішими від державної влади. Та все те Єгипет видержав, а по депресії прийшли знову часи добробуту.

ПОШУКУВАНОГО В КАНАДІ КОМУНІСТА АРЕШТОВАНО В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Від вересня м. р. канадійська поліція пошукувала комуніста, Мартіна Форкіна, якого обвинувачено в підбурюванню до заворушень углекопів підчас страйку в Естевані, Саскачевані. Як відомо, підчас страйкових заворушень згинули з рук поліції кілька страйкерів й багато було ранених. Одначе Форкіна не знайдено. Доперва недавно американська поліція арештувала його в Ґренд Форкс, Н. Д., й тепер американські власти судитимуть його за нелеґальний перехід кордону. Він мабуть буде засуджений на депортацію до Канади.

ВЕЛИКА КРАДІЖ У ПЕРЕМИШЛІ.

Касієр жидівського кооперативного банку для торговлі й промислу в Перемишлі, 25-літній Шая Вольф, здефраудував на шкоду того банку і його клієнтів суму 20,000 зол. і, покинувши жінку та дитину, втік. Перед кількома днями дістав у перемиському старостві заграничний пашпорт, важний на цілу Европу. Здогадуються, що Вольф утік до Гамбурґа, звідки схоче певно дістатися до Америки, де має рідню. Поліція розписала за ним стежні листи.

ГОРКИЙ НА КАПРІ ТВОРИТЬ ЛЕҐЕНДИ ПРО РАЙ СОВІТІВ.

У великій, білій, сонцем залитій віллі на острові Капрі в Італії сидить капіталіст Максим Горкий, письменник і восхвалитель комуністичного раю в Росії. Він ситий, задоволений, у чудовому настрою ось таке голосить про Совіти: Думаю, що нас, як і перед революцією, знають чужинці замало. Мило тепер вражає у Росії розвиток її духових цінностей. Я бачив простих робітників, які розмовляють із вами як державні керманичі. Село втікає у місто. Селянин не хоче більше жити у сільській хаті. Тим паче молодь, що прагне знання. Ось так у лагідному кліматі Італії серед грайливих хвиль моря мріється Горкому.

ГОЛУБЯЧА ПІМСТА.

В Ченстохові два парубки, Осип Каштелян і Лев Яксендер, ховали голуби. При цьому приятелювали щиро. Але Яксендрови велось у хові голубів і він мав голуби раси оригінальної. Раз Каштелян украв у нього кілька голубів. Яксендер пізнав їх, відібрав, а Каштелянови всунув дещо стусанів. Це все так розлютило Каштеляна, що він підчас одної забави потягнув Яксендра залізним дручком по голові й той погиб. Каштеляна засудили на кільканацять місяців тюрми.

ФАЛЬЩІВНИКИ ГРОШЕЙ.

Львівська поліція зліквідувала шайку грошевих фальшівників під проводом Володимири Петрини, що мешкала в селі Запитові й пускала серед населення фальшиві ніклеві та срібні монети.

ВІТРАК ЗАДУШИВ ВЛАСНИКА.

В селі Хворостові, пов. Володимир, місцевий господар Григор Кушперук направляв зіпсуті триби в свойому вітраку. Наглий вітер порушив крила і триби захопили Кушперука. Нещасний згинув на місці.

ВІДЛОЖЕННЯ МІТІНҐУ.

Мітінґ джерзисітського комітету в справі злуки місцевих відділів У. Н. Союза, відбудеться не у вівторок, як було заповіджено, а в ЧЕТВЕР, 2. червня ц. р., в 8 годині ввечір, в домі У. Н. Союза.

ПІМСТА НАРЕЧЕНОГО.

В селі Маюничах, сарненського пов., Михайло Сержант ножем у серце вбив свою бувшу наречену, Іванчуківну, яка його зрадила і вийшла замуж за іншого. Арештований убивник признався до вини і заявив, що злочину доконав з пімсти. Він має станути перед наглим судом.

ЧЕРГОВИЙ ВИПАД ЛЬВІВСЬКОГО РАДІЯ.

Директор львівської радіостанції в програмі „почтова скринка", відповідаючи на закиди якогось Українця, чому спікер у радіо, заповідаючи яку українську програму, вживав терміну „рускі, русіні", — заявив, що назва „Українець", „український" є актуальною за Збручем, а не в межах Польщі, а назва русін, рускі „є актуальна і для нашего терену".

ВИЛІЗЛО ШИЛО З МІШКА.

Вже може місяць минув від того часу, як в Ридодубах, пов. Чортків, постріляв хтось бляху на даху читальні „Просвіти". Річ ясна: стріляв той, хто має кріс. Але не злапав за руки, пропало. Та шило все вилізе з мішка. Дня 24. квітня ц. р. відбувалися в школі в Ридодубах ширші сходини „Стшельца". Рада в раду і почали між собою битись так, що аж вікнами вискакували. Тепер з учасників сходин один виявив, що бляху на читальні постріляв місцевий латинник, член ридодубського „стшельца". Може виявиться ще й те, хто то в січні ц. р. обкидав стіни читальні запортками.

27 ТИСЯЧ ШІЛІНҐІВ У ЛЕЩЕТАРСЬКИХ КИЙКАХ.

У швидкому поїзді на лінії Відень — Париж підчас ревізії на прикордонній стації Бухс знайшли алюмінієві лещетарські кийки. В середині в кийках було заховано 27 тисяч шілінґів у банкнотах по 1,000 і 100 шілінґів. Власник кийків не зголосився. Гроші сконфіскували.

РОЗІБРАЛИ ГРАНАТ.

На Люблинщині, в селі Убродовиці, селяни Лев Тит орав поле. Виорав один гарматний набій, гранат. Привіз його до хати. Прийшов до нього сусід Павло Иосенко. Оба колись служили при війську. Почали оба розбирати ґранат, а син Тита помагав їм у цьому. Врешті гранат, який стояв на краю стола, впав на землю. Пронісся жахливий гук; частину хати рознесло. Коли збіглися сусіди, всі три лежали в калюжі крови. В безнадійному стані їх відвезли до лічниці.

ЯК МАРНУЮТЬ САРДИНКИ.

Сьогорічний полів сардинок в Еспанії такий багатий, що не стало самоходів до перевозу цих риб до фабрик консерв. Ціни сардинок упали дуже сильно й дійшло до того, що продають їх по 20 грошів за 10 кг. А що й на це нема збуту, то великі маси риб кидають назад у море.

ЗАЗДРІСТЬ ДОВЕЛА ДО ВБИВСТВА І САМОВБИВСТВА.

На фармі Дмитра Оренчука, яка знаходиться 12 миль на південний схід від місточка Веґревил, Алта., скоїлася страшна траґедія. В цього фармера працювали еміґрант Петро Гаринюк і Олена Рукач, мати чотирох дітей, яка покинула свойого мужа й дістала заняття господині в Оренчука. Гаринюк кілька разів прохав Олени, щоби вона вийшла за нього замуж, одначе вона заявляла йому, що ще не розвелася з мужем і не має права виходити замуж. Гаринюк мусів завважити, що вона не хоче його, тому з заздрости застрілив її, а відтак пустив собі кілька куль у лоб.

Гаринюк прибув з краю два роки тому.

ПОСМЕРТНА ПІМСТА.

В Берліні 52-літньому інжинірови, Вольцендорфови, виповів господар мешкання. У розпуці інжинір постановив скінчити життя самогубством і пімститись рівночасно на власникови мешкання. Він, лягаючи спати, отворив газ. Опріч того до ґазового резервуару влучив машиновий годинник. Коли поліція відчинила мешкання вже погибшого інжиніра, побачила годинник, який за годину вже мав вибухати. Сила вибуху булаб така велика, що ціла камениця булаб зруйнована до тла. Цікаве, що коли власники домів довідалися про цей невдалий плян пімсти інжиніра, здержали ексмісії безробітних, що не платять чиншу.

ПРИРОДА МСТИТЬСЯ.

У Трієсті в радіольоґічному інституті три славні там лікарі, між ними два професори, Кортон і Д'Есте, прослідживали зломану в автомобілевому випадку ногу пацієнтки. В однім менті з апаратику, яким вони послугувались, високо бухнуло полумя й одночасно виладувалась електричність. Пацієнтка погибла в цю мить. Лікарів попарило. Коли людина старається за всяку ціну вихіснувати силу природи, то природа зі свого боку, де і як може, жорстоко мститься на людині.

ВЕЛИКІ ПОЖЕЖІ.

В селі Завадці, пов. Калуш, повстала пожежа, що знищила до тла 52 господарства, в цьому коло 200 будинків. Жертвою впала одна дитина, котру вдушив дим, згоріло багато безрог і одна корова. Вогонь спричинила необережність при печенні хліба. В ратунковій акції брали участь 11 сикавок, з тих дві моторові, а то копальні соли Калуш і копальні Кропиваник. Решту сикавок обслугували переважно околичні Соколи. Акція ратункова була дуже сильна та місцями безрадна, бо вітер кидав вогнем на 500 метрів у віддаль. Майже всі будинки були обезпечені на третину в „Дністрі". — У Верхні (пов. Калуш) вибухнула велика пожежа в Петра Гвоздецького. Вогонь перекинувся на сусідні будинки. Згоріло 23 хати, 11 стоділ, 14 стаен, багато живого та мертвого інвентаря. Шкоди більше як на 100,000 зол. — У Вовнугах (пов. Городок Яг.) згоріли 9 господарств. Згоріли 4 корови, 2 ялівки, багато мертвого інвентаря. Шкоди є на 36 тисяч зол.

ПОЛЬСЬКА ВЛАДА РОЗВЯЗАЛА УКРАЇНСЬКУ МІСЬКУ РАДУ

ПОЛЯКИ НЕ ХОЧУТЬ ПРАЦЮВАТИ З УКРАЇНЦЯМИ НА СТАНОВИЩІ МЕНШОСТИ.

РІВНЕ (Волинь). — Польський уряд розвязав місцеву міську раду на тій підставі, що нібито рада не здібна провадити свою працю. Цю нездібність ради уряд знайшов у тому, що члени ради Поляки, які після виборів знайшлися в меншости, виступили зі складу ради, не бажаючи працювати там, як меншість.

Поляки за всяку ціну хочуть тепер добитися більшости в міській раді. До помочи їм прийде місцева влада та адміністрація, якщо будуть призначені нові вибори до ради. Поляки дуже пильно стараються на всіх українських землях під польською окупацією грати ролю не лише окупантів чужих земель, але й ролю повноправних господарів, що жиють на цих землях в більшости.

КАТАЛЬОНІЯ ОДЕРЖУЄ АВТОНОМІЮ.

МАДРИД (Еспанія). — Премієр-міністер Азана оголосив, що Катальонія скоро одержить право автономної републики. Катальонія матиме трівкі кордони між нею та Еспанією, матиме повне право внутрішнього самоврядування, матиме право збирати податки, мати свою власну поліцію, завідувати шкільництвом і т. п.

Азана каже, що Катальонія повинна мати не менші права, як окремі стейти Злучених Держав Америки. Закордонна політика, військо, фльота та державні фінанси мають знаходитися цілковито в руках центрального уряду еспанської републики. Премієр-міністер сподівається, що це задовольнить Катальонців і збереже цілість еспанської держави.

ЯПОНІЮ ДОРОГО КОШТУЄ АВАНТУРА В МАНДЖУРІЇ.

ТОКІО (Японія). — Новий японський уряд на чолі з адміралом Саітом просить парлямент виасиґнувати 61 міліонів долярів на покриття витрат держави, звязаних з японською виправою до Манджурії. Крім того уряд буде домагатися нових асиґновань на це з державної каси.

Уряд Саіта, можна сказати, стоїть тепер цілком під впливом воєнної партії й армії. Тому треба сподіватися, що в Манджурії Японці дійсно почнуть „пацифікацію".

НЕ ВМІЮТЬ РЯДИТИ ФІНАНСАМИ ДЕРЖАВИ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Француський фінансовий експерт у свому звіті рішучо критикує фінансову політику уряду Румунії, що веде державу до скорого фінансового банкроцтва. Ця опінія експерта викликала напруження в політичних колах Румунії й уже починають говорити про можливість уступлення уряду.

РУМУНСЬКІ ЗВІРСТВА.

КИШИНІВ (Бесарабія).—Ґазета „Унзере Цайт" подає, що на вулиці міста знайдено труп ціоністичного лідера, Самсона Бронштайна. Все його тіло, а особливо руки й ноги в жорстокий спосіб покалічені.

Самсон Бронштайн був кілька днів тому арештований румунською поліцією нібито за приналежність до комуністичної партії, чого в дійсности не було.

ЗАВОРУШЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ ЗРОСТАЮТЬ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Майже кождого дня вибухають заворушення в ріжних місцевостях та містах Німеччини. Всі ці заворушення в більшости прикриваються „демонстраціями безробітних", які звичайно орґанізують большевики. В багатьох містах доходить до крівавих бійок між фашистими та соціялістами.

В кождому випадку поліції вдається погамувати заворушення, хоч іноді доводиться стріляти в натовпи.

КРІВАВА БІЙКА СОЦІЯЛІСТІВ З ФАШИСТАМИ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — В тирольському місті Ґетінґ прийшло до крівавих сутичок, а потім до завзятої бійки, між воєнними орґанізаціями соціялістів та гітлерівців. Підчас бійки поранено понад 100 осіб з обох сторін.

Бійка скоїлася після того, як фашисти вдерлися до салі, в якій соціялісти відбували свої збори. Націоналісти старалися розігнати збори. Поліція ледви вгамувала противників.

ЧЕРГОВІ РОЗСТРІЛИ В РОСІЇ.

НОВОРОСІЙСЬК (Кавказ). — Місцевий суд засудив на кару смерти чотирох урядовців державної кооперативи. Суд признав їх винуватими в тому, що вони продали в приватні руки 1,500 бушлів збіжа.

БУРЕВІЙ УБИВ 11 ЛЮДЕЙ.

КАЛІКУТ (Мадрас, Індія). — Небувалий буревій убив тут 11 осіб. Загальні матеріяльні шкоди від буревію числять на 100 тисяч долярів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office at Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Загряниці:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ДЖІМІ" НА ДОПИТАХ

Чим вище суспільне становище людини, тим більша її моральна відповідальність. І тому дуже часто те, що уходить звичайній людині, не є відповідне, коли цього допускається людина, яка є речником чи заступником тисяч чи міліонів. Коли якийсь незначний урядовець допуститься хабарництва, то це є каригідним, неморальним вчинком і деморалізуючим. Колиж хабарництво звязують з якимсь начальним становищем, від якого, як від якоїсь гангрини, та хороба переноситься на цілий державний, міський чи який інший організм, то це справа далеко більше небезпечна.

І ось з того боку не є важне, що мейорови Вокерови не доказано при допитах кримінального вчинку, та що він боронить себе тим, що се поведено проти нього політичну кампанію. А важне те, що Вокер був у близьких зносинах з такими людьми як Росел Шервуд, котрий переводив за нього ріжні фінансові операції і котрий, не маючи ніяких особливших правильних заробітків, зложив до банку за час урядування Вокера понад $700,000, а тепер утік, не знати куди. А й брати кількадесять тисяч долярів від інвестицій, у які Вокер не вложив ні одного цента, теж не така то дуже ясна справа. І дозволити собі „приятелям" оплачувати подорож до Европи, теж якось ніяково.

Тому, коли ці справи видигнено на верх, а Вокер каже, що це зробили його політичні вороги, то можнаб тільки побажати, щоби таких ворогів було в Америці як найбільше. Тоді піднеслаєб громадянська мораль і вже не було би таких жінок, як ті, що витали Вокера по зізнаннях цвітами. Бо на Вокера гляділи би тоді як на людину, яка стоїть на відповідальнім становищу, а не як на „Джімі", що вміє добре жартувати і влаштовувати такі циркові штуки, як пивову параду, чи як того, що дає хліб тисячам таких, що вже задля свого хліба готові його кождого часу оплескувати і цвітами обкидувати.

Доходження з Вокером ще не покінчені. Він сам певний того, що будуть домагатися завішення його в урядуванню, та що говернор готов його усунути. Значить, коли говернор Рузвелт, сам демократ, буде змушений усунути Вокера, то цілком певно в такім випадку зложаться на це дуже важні причини. І тому так дивно вражає заява потентатів з Тамані Гол, котрі вже тепер твердять, що як Вокер буде усунений, то його знову поставлять кандидатом на мейора і він знову буде вибраний. Так каже Тамані Гол. А що на це населення Ню Йорку?

Д-р Остап Грицай.

ЗПРИВОДУ ПЕРШОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА АМЕРИКИ

...Минув неволі час і блукання...
Покинь тепер вагання, ділай!
Будь сильна і свідома прав людини,
До жнива стань і з нив снопи збирай!
В твоїх руках твоє добро й родини
Шасі волі й ясний щастя рай.
Лиш перша стань там, де в холодні [кручі
Життя з пісень падуть клича блиску... [ні ...
Уляна Кравченко („Минув той час...")

Союз Українок Америки видвигнув на своїх нарадах дня 31. І. ц. р. в Ню Йорку думку про велике діло, а саме рішився перевести в життя плян Першого Конґресу Українського Жіноцтва в Америці. І ось збереться цей конґрес в Ню Йорку, щоб проголосити світові, що видвигнена думка сталася ділом, що плян загального зізду Українок Америки на перші обєднані наради — це доверішений творчий почин та ще один ґрандіозний доказ як строго життєві, так і національно-громадянської свідомости української жінки. І можна надіятися з усією певністю, що наради конґресу підуть по лінії головних напрямних, так точно й доцільно визначених головою С. У. А., п-нею О. Лотоцькою, в цілім ряді її цінних дописів по нашому питанню, поміщених останніми місяцями на сторінках нашого журналу, від статейки з дня 12. II. ц. р. починаючи. Отимто я тут тих основних точок, які повинні бути відомі кожному читачеві „Свободи", ще раз обмірковувати не буду, а спинюся тільки на деяких питаннях ширшого та принціпіяльного значіння, актуальних стількиж у звязку з нарадами конґресу, **що й у кожну хвилю нашої національної буденщини.**

Так, шановні читачі:

У кожну хвилю нашої національної буденщини.

Бо саме оті принціпіяльні, не тільки з думкою організації жіночої громади звязані питання відносно нашого жіноцтва в його буденщині як у краю так і за океаном — саме вони чи не найглибша суть трудностей всецілої організації кожної громади. Конґреси ось збираються і розїжджаються, великі промови виголошуються, а далі забувається про них, організаційні пляни застіняються з взірцевою точністю у протоколах, резолюціях і рішеннях, та кінець кінців ховається їх по старих актах у відносній реєстратурі, — а рішаюче слово про о-конечну долю конґресів, нарад, промов, резолюцій і рішень приналежить усетаки сірій, тверезій, твердій буденщині. На масових конґресах нам легко будувати у зворушливих промовах Україну від Сяну по Кубань і Кавказ, видвигати й оплескувати боєві та організаційні кличі, і почувати у громаді, оживлюваній водно врочистими моментами, боєвий підйом духа та приплив творчої енергії. Але дещо трудніше воно, а іноді й дуже тяжко зберегти той підйом духа та творчу енергію у виснажаючих турботах буденщини, цехай, що не передовсім тут доводиться нам виявляти **всю силу і твердість нашого характеру.** — Те, хто ти, показує тобі водно твоя буденщина — каже раз звеличуваний тепер в усім культурнім світі німецький поет Гете, а на іншім місці, у глибокоумнім звязку з попереднім: — Лиш ті стали великими переможцями життя, що вміли совісно сповняти і найдрібніші завдання даної хвилі. — І от про ту, вщерть послідовну **характерність людини в усьому, і в найдрібнішому,** і в усіх хвилях буденщини мені тут, в цій статті, й головно йде як **про основний принцип усякої характерности взагалі, а всякої доцільної організації зокрема.** Бо всяка організація це по суті річі ніщо інше, а послідовна характерність громади, зосереджена з усією енергією в околі таких то і таких наміченних організаціях завдань. Але такої характерности не зможе зродити в нас ніяка організація, не дадуть нам її ніякі конґреси, ні його рішення та правильники, якщо не виробили ми й не виробляємо її в нас водно постійним і незломним змаганням з небезпеками сірої буденщини.

Значить — і зприводу Першого Конґресу Українського Жіноцтва Америки треба нам повторити важливі слова д-ра Л. Мишуги у його привіті Рідній Школі, в Ню Йорку 27. XII. м. р.:

— Сильних характерів — от чого нам треба! І хотілосяб сказати притім, що вказати на вагу характерности в життєвій боротьбі годиться нам з приводу жіночого зізду тимбільше, що це тут саме наше **жіноцтво** як починний чинник великої організації. Жінці ось устояти твердо в тій, та взагалі, в усякій боротьбі, встояти твердо, незломно, словом — характерно, далеко тяжче, ніж, у даних обставинах, чоловікові. Бо які й не булиб статистичні висліди новітнього часу відносно дуже додатної спроможности праці жінок, їх досягів в области спортових змагань, бюрової здатности, а навіть пригожости до військової служби, і чогобто нам історія й не подавала про хоробрі подвиги геройських жінок у минулому — **несхитна послідовність** не є з природи стихійною прикметою жіночого єства. Нехай, що це воно так може не зусім з тих причин, що їх вороги жінки й жіночого єства проголосили і проголошують ще й досі устами мізоґеничних поетів, письменників, фільософів тай усякого роду цинічних Дон-Жуанів духа. Але як-не-як, а небезпека необчислимої й необоснованої хиткости в жінки завжди більша, як у чоловіка. Вона, якої призначіння вже з природи це — любити, викохувати й виховувати теплом материнського подиху, вона, жінка, може саме з уваги на животворну вагу тієї її спромоги любити, предестинована природою до **уступчивої податливости,** тієї найзнаменнішої признаки мягкости вдачі. Але єству податливому важко видвигатись до того, що називається несхитною послідовністю сильного характеру. Ми читаємо з цього погляду уважніше хочби тільки народні жіночі пісні України. Скількиж дебелої, іноді просто сумнівної податливости, безрадности та хиткости тут! Як багато тут безпомічних скарг і сліз, яка слабосильність єства, а як мало **життєвої бадьорости!** Так і почуваєш: це важко-преважко поневолене жіноцтво... Але чи конче воно, те українське жіноцтво, мусіло віками давати так важко поневолювати?

Ні, певно, що ні. Але природна податливість єства жінки брала в ньому перевагу, і от лились дебелі сльози по словам поета:

Ой одна я, одна, як билиночка в полі...

А нині? Зокремаж нині на чужині?

Живучи вже довгі роки за кордоном, мушу сказати, що й тепер тут досвіди, а власне досвіди сірої буденщини, далеко не найкращі. Чи раз то бачиш, як то неодна, навіть дуже інтелігентна й високо освічена Українка, звязавшися тільки ради одчайдушно сліпого почування з чужинецьким, або й з нашим, але неподходячим їй ніяк чоловіком, свідомо й безпомічно завязує собі світ, і тільки по причині такого одруження — **перестає одного дня істнувати для своїх людей взагалі.** І як там уже той чужинецький пан, чи таки свій народ закомандує, так вам вона й буде робити, слухняно, без відпору, хоч і в повнім чуттю негідности власного поведення... А коли таке стрічається навіть у найвищих колах нашої інтелігенції, у краю й на еміграції, то що говорити про наші суспільні низи, про наше робітництво, яке на чужині так безмилосердно кинене долею на поталу чужинецьких впливів? Як і на що й на кого виховує наша робітниця на далекій чужині свої діти, коли вона ради хліба насущного звяжеться з чужинецьким деспотом та у своїй билинній податливости навіть не сміє говорити своїй дитині про те, що вона — українська родом?

Українські жінки Америки — Вас дожидає з Вашим почином велике-велике завдання!

Перед Вами завдання накликувати до кожної української жінки ген за океаном, щоб вона не каралась ніде **самотою нікчемної билини, покиненої доленькою на ласку чи неласку злих людей і та ворогів лютих, а шукала у громаді незрушимо обєднаних сестер спасенного захисту й ідейного пристановища, шукала в ній для себе і для своїх дітей рідної собі України...** І щойно і коли обєднаних сестер, обєднаних сестер, обєднаних тисячів українських сестер, і найсамотніша і найдебеліша між тими людськими билинами ген на диких хвилях життя там за океаном, **прийде до свідомости своєї власної, національної сили, і вона стане боротися в життю, в сірій буденщині, за себе і за свої діти.** І вражена Вашим закликом до боротьби, вона почне в гарті змагання за душу свою і своїх дітей почувати творчу благодать і розкіш того, що є **незломною несхитністю і послідовною характерністю.** І щойно вписавши на прапорі свойого життя **„Україна або смерть!",** вона стане приналежною 40-міліового народу України, вєйлу вибраного в собі характеру. Характеру! Того характеру, що не являється нам тільки гарним словом у промовах на святочних конґресах. Але виcвітає в нас пурпурним цвітом з пекла життєвих злиднів і мук, зі смертельної втоми в змаганню з буденщиною, з крапель крови, витиснених нам з чол терном голгофтських вінків **геройського, всежертвенного життя..**

До праці, Сестри!

УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ В БЕРЛІНІ.

При Українському Науковому Інституті в Берліні улаштовано в цьому літньому семестрі курс української мови в звязку з елементарним курсом українознавства для німецьких слухачів під проводом проф. д-ра З. Кузелі. Курс є загально доступний і безплатний. Відкрито також загально доступну читальню, де читачі, що цікавляться східними питаннями, мають до розпорядимости більшість українських періодичних видань (тимчасом в числі 60 ріжних публікацій).

Дирекція Інституту прохає цим всі Високошановні Видавництва й Редакції, які ще не вступили з нами в контакт, про ласкаве надсилання Інститутові своїх видань і складає глибоку подяку всім тим, що свої видання нам уже надсилають.

Проф. д-р І. Мірчук,
Директор Інститута.

ОСТАННЯ З РОДУ ВАШИНГТОНА ЖИЄ В МІНХЕНІ.

Як повідомляють „Мінхенер Нахріхтен", у Мінхені (в Баварії) жиє остання з роду першого президента Злучених Держав, Вашингтона, Марія. Жиє в скромній віллі на кінці міста серед родинних памяток. Між ними на почеснім місці є великий портрет президента Джорджа Вашингтона. Німецькому журналістові сказала, що Американці не знають, що вона жиє. В останніх роках дістала лиш один одинокий лист із Америки, в якому якийсь 16-літній ученик просив у неї автографу.

ХОЧУТЬ ПОСЕЛИТИ ЦИГАНІВ НА ПОЛІССІ.

У Польщі жиє коло 20,000 Циганів. З них ледви половина має польське горожанство, інші подаются за Мадярів, Румунів, Чехословаків, Греків, Сербів і т. д. Декотрі з них мають навіть фальшиві особисті документи. Тому, що Цигани не жиють нормальним життям, а вдержуються почасти з милостині, з ворожбиціва, з крадежей і т. п., тому влада підтягає їх під категорію прикрих чужинців, яких держава не хоче толерувати.

Тепер урядові польські чинники висунули проєкт поселити Циганів на осушених українських землях Полісся. Питання лише, чи є такий Циган, що зумів би присидувати себе до праці на ріллі. Колиб на Поліссі завдяки Польщі повстали циганські села, то переводом у довколичних українських селах пропадали би коні, кури, гуси, а опісля селяни мусіли би прогнати Циганів.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

(3)

В. Будзиновський.

ПЕРШІ СТРАЙКИ В ГАЛИЧИНІ

(З моїх спогадів).

Польська шляхта, котрій австрійський цісар передав панування в Галичині, мала причину дрижати на саму згадку, що страйки могли би платню робітника підбити вгору. Більша часть шляхти виарендовувала свої маєтки Жидам. Всі шляхтичі силкувалися затягати в банках як найбільші позички. При дуже низький платні за роботу на ланах, панський маєток давав дуже великі зиски. При великих зисках з маєтку посесори-Жиди давали високий „арендний чинш. На маєток з великими зисками банк давав великі позички і поки пан платив робітникам дуже мало, він міг ті позички поволи сплачувати. Якби страйки зробили, що пан мусів би платити більше робітникови, то зиски з панського маєтку були би менші. Було би замало, щоби з тих зисків міг гуляти пан і щоби ще по пански міг жити посесор. Посесори вже не брали би панських маєтків. Пан мусів би покинути посаду дипльомата, офіцира, старости, чи в міністерстві, і йти господарити. Мусів би махнути рукою на велику пенсію за цілі уряд і жити тільки з того, що йому дає його маєток. Панок не міг би доїти дві корови: державну касу і робітника на своїм лані. Зменшені страйками зиски з маєтку не позволили би панам сплачувати довгів, якими кождий панський маєток вже був перетяжений. Панські маєтки ішли би на ліцитацію ще скоріше, як вже ішли.

Пануюча в краю шляхта була проти страйків не лиш з тих двох економічних причин. Була ще причина національно-політична. Завзявшися перемінити Галичину в польську державу, шляхта силкувалася двигнути економічно тільки польський народ Галичини, головно польську шляхту. Українців шляхоцька влада Галичини силкувалася економічно зруйнувати, щоби після того східну Галичину скольонізувати Мазурами. Робітник на ланах східної Галичини був український, отже польська шляхта і державна влада в Галичині не хотіли, щоби страйки і підвищення зарібків цього робітника скріпили матеріяльно.

В очах Поляків австрійський край Галичина був польською державою під королем Габсбургом. А що „в Польсце, як шляхціц хце", то державна влада нехтувала всі закони, які позволяли страйкувати, котрі уможливлювали агітацію за страйками і організувати їх. Тими законами були: коаліційний, пресовий, про збори, про особисту свободу й інші.

Щоби вісти про страйки промислових робітників у містах не перекинули ідеї страйку й на села, державна влада силкувалася протизаконним терором не допустити до тих страйків у місті. Як страйк таки вибух, то державні посіпаки ломили його терором, хоч би кровавим — аби тільки прихильникам страйку на селі дати відстрашаючий приклад.

Першим промисловим страйком в Галичині, про котрий багато писали газети, про котрий багато говорено, котрий в цілім краю взагалі наробив багато шуму і тим сильно причинився до поширення ідеї страйку також по селах, був страйк пекарських робітників у Львові в 1888. році. Влада не дуже уважала його вибуху, бо організатори підготовили страйк в як найбільшій тайні і дуже дотепно обезпечили добу перші його хвилі. Про страйк поліція дізналася щойно, коли страйк став доконаним фактом.

В 1888. році в Галичині ще не було соціялістичної партії. Взагалі не було ніякої соціялістичної організації. Була тільки соціялістична польська газета „Праца", видавана і редаґована друкарським робітником, Українцем Йосифом Данилюком. Між особами, котрі організували страйк пекарів, не було ніяких соціялістів. Страйковий комітет, підготовивши страйк, передав „майстрам" домагання робітників. Всі робітники вже були довірочно змовилися, що коли би властителі пекарень відкинули їх домагання, то вони застрайкують. В кождій пекарні був один робітник, котрий на вість, що страйк порішений, сказав би своїм товаришам, як це зробити. Хоч майстри і поліція не виключали можливости страйку, то цего „як?" не знали.

Майстри і поліція гадали, що протизаконним насильством обезпечать пекарням конечне число робітників. В пекарнях робилося цілу днину. Половина робітників робила через день, друга половина через ніч. Ті робітники, що робили в ночі, рано повідходили з пекарень і пішли до ратуша, щоби почути відповідь майстрів. Ті робітники, що до роботи поприходили рано, порозпрягалися, як що днини, аж до калісонів і сорочки; деякі й сорочки поскидали. Значить, що прийде, вони ті свої вулични одяги позвязували в клунки і поклали так, щоби їх все мати під рукою. Деякі майстри не виключали можливости страйку. Щоби тих денних робітників не випустити з пекарні, і щоби на випадок страйку задержати їх ще й на ніч, деякі майстри позабирали одяги порозпряганих і сховали їх у себе. Ті майстри і поліція погадали собі:

— Тепер та частина робітників, що вийшла, нехай собі страйкує, здорова, як хоче. Ті, що тепер роблять свою денну роботу, чейже голі не вийдуть на вулицю, як ми їм не віддамо одягів. Лишаться в пекарнях на ніч і завтра Львів буде мати своє печиво. Страйк буде зломаний!

Майстри гадали, що ці робітники дуже радо лишаться на ніч, щоби подвійно заробити, бо жаден з них не протестував, коли майстер забирав його одяг.

Зібраним в ратуши робітникам відпоручник майстрів сказав, що вони відкидають домагання робітників, і спитав:

— Що панове на те?

Всі робітники гукнули в один голос:

— Страйк!

Ратушева саля вмить опорожнилася. Заки поліційні аґенти в сали стямилися, саля вже була порожна, робітників і коло ратуша вже не було. Щезли, як камфора, що поліцію сильно стурбувало. Ті робітники, вихопившися з ратуша, гнали як навіжені ріжними вулицями в сторону личаківської рогачки і поза рогачку аж під бровар в Лисиничах. Вони змовились були зробити так, щоби бути день поза містом в купі, бо потерпали, що як розійдуться домів, то поліція поодиноких повиловлює і примусово приставить до роботи в пекарнях.

До всіх пекарень прибігли ґінці з вісткою, що страйк вже зачався. Скоро до якої пекарні прийшла така вістка, всі робітники в тій же хвили кидали роботу. Кождий хапав під паху свій клунок з одягом і втікав з пекарні. Чий одяг був у кігтях майстра, той втікав так, як стояв. Вони всі гнали ріжними вулицями до Лисинич. Люди на вулицях ставали і здивовані витріщували очі, дивлячися на тих, що в неглижу, декотрі й без сорочки, кудись вихром гнали. Люди гадали, що то якісь вихопилися зі шпиталю божевільних. Заки люди довідалися, що то страйкарі втікають, щоби поліція не спіймала їх і не приставила до роботи, в місті панував жах. Неодин потерпав, що такий „божевільний" вхопить кого за горло і задушить, або якої іншої біди наробить. Аж коли розійшлася вістка, що то страйк пекарів зачався так весело, тривога потахла. Всеж таки люди в місті ні про що не балакали, як тільки про страйк. Не диво, бо страйк в Галичині був річю небувалою, трока не революцією. На добавок той страйк зачався так смішно, що люди мусіли балакати про нього. Ще й тому цей страйк був кождому у Львові на умі і на язиці, бо хліб кождому був потрібний. Вже другої днини Львів був би цілком без хліба, якби не те, що його привезено кіньми аж з Куликова. Були випікали тільки деякі львівські пекарні кількома страйколомами, та лиш для каварень.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОФАЛО, Н. И.

Свято Матери.

Дня 15. травня святкувала наша громада перше свято матери. Уряджено його при укр. прав. громаді. Було поважне число присутних. В програму входили: хор мішаний „Бандурист", хор жіночий „Сестрицтва св. Ольги", хор мужеський і хор діточий. Найкраще вивязалися діти з піснями і дібраними деклямаціями. Були соля і дуети. Соло басове: „Віє вітер" і „Ой ти дівчино" відспівав молодий наш бас Теодор Ковальський, а дует „Чорна Хмара" з „Запорожця" — о. С. Мусійчук і Марія Дулнявка. Найкращою точкою було вручення квітів матері, що сиділа між дітьми на сцені з дитинкою в руках. Влучний реферат виголосив о. Мусійчук.

Невольник.

Дня 22. травня хор „Бандурист" під орудою о. С. Мусійчука поставив штуку „Невольник". Людей було більш, як коли передтим і штука випала знаменито. Був присутний і репортер американського часопису, та подав малу згадку про цю штуку.

Присутний.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Свято Рідної Школи,

Українці, котрі гуртуються при українській православній громаді, виявили свою прихильність до Рідного Краю, будучи того переконання, що, підпираючи Рідну Школу, піддержують визвольні змагання Рідного Краю. Протягом минулих пятьох років Українці при українській православній громаді вислали до краю $4,800.00 на ріжні народні цілі.

А тепер заінтересувалися ювилеєм Рідної Школи і заходом української православної громади при співучасти братств і товариств уладили в неділю, дня 15 травня, величаве свято, на яке прибув запрошений делегат „Рідної Школи, гром. Лев Ясінчук.

Свято відкрив парох громади, о. Василь Дяків. В своїй промові пояснив присутним, що головна ціль цього свята є обзнайомитися з положенням на українських землях і прийти з матеріяльною допомогою просвітній інституції, якою є Рідна Школа.

По промові о. Г. Дякова виступив хор „Боан", під проводом п. М. Костилюка, і відспівав кілька пісень. Панни С. Пастух і Е. Пура, учениці української школи, віддеклямували вірші, а панна А. Батюк відспівала кілька пісень. Орхестра під проводом пані Кіслер відограла пісні американські й українські. Всі точки програми випали дуже гарно і публика нагородила виконавців гучними оплесками.

Д-р Скегар представив присутним гр. Льва Ясінчука, делегата Рідної Школи.

Шановний делегат, зачинаючи свій реферат, передав щирий привіт від братів та сестер і Рідної Школи з Рідного Краю, а потім обяснив значіння і вагу Рідної Школи.

По рефераті промовляв о. В. Дяків і просив присутних, щоби не жалували гроша на таку дорогу святиню, якою є Рідна Школа. Тільки Рідна Школа, говорив він, може виховати гарних борців, котрі зможуть взяти кріси до боротьби за визволення українського народа.

З тої нагоди зложили ювилейний дар для Рідної Школи отсі громадяни і товариства: Організація Державного Відродження 20 дол.; по 10 дол.: Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 66 У. Н. П.; Злука Товариств при Укр. Прав. Церкві, Дем. Січ ім. К. Трильовського; по 5 дол.: Укр. Прав. Громада, Спів. Драм. Тов. „Боян", Сестрицтво Св. Ольги при Укр. Прав. Церкві, Тов. Молода Україна з Генсен Парку; від Відділу Союза Самостійників зібрав М. Тимчук 5 дол.; Д. Карман 2 дол. 50 цнт.; по 2 дол.: Паньків, Г. Крайник, І. Маліна, М. Тимчук, Н. Кирилюк, А. Хомич, І. Шміґельський, Г. Войціховський; по 1 дол.: П. Фещин, А. Федорчук, П. Пастух, П. Кулиняк, В. Дорош, Е. Кирилюк, С. Ревак, А. Ярмій, Д. Островський, П. Кульпак, Н. Бунька, Г. Принц, І. Кулинич, І. Панісяк, Г. Семочко, Н. Угриновська, В. Погорецький, П. Підлісна; по 50 цнт.: Ю. Боднарчук, А. Медзяк, І. Сапач, І. Скульський, Пекарський, Шуґерман, Маркет. — Разом $46.50.

На Савт Сайд зібрали Д. Ґіжовський і Гірняк: В. Тимчук 4 дол.; по 2 дол.: Т. Яремцьо, С. Брудний, В. Коваляк, П. Щербатий; по 1 дол: С. Ментус, С. Іваньо, М. Гірняк, А. Партика, И. Стефанов, А. Чаплинський, О. Олешко, В. Саґан, В. Демко, І. Осідач, М. Мадзяк, Д. Ґіжовський, Б. Завада, Д. Кошіль, М. Урбан, Ю. Кріль, К. Пирхач, І. Чайка, М. Тарандій, П. Войтович, А. Фоца, Д. Ґінсьоровський; по 50 цнт.: А. Ґіжовський, І. Ничипор, І. Чорний, І. Романишин, А. Рибак, С. Смук, К. Кохановський, Ф. Галун, О. Брилинська, М. Канцір, Л. Чуйко, Т. Костюк; по 25 цнт.: С. Юрчак, А. Малюта. Разом $41.00.

Збирав І. Маґас: по 1 дол.: В. Ільків, В. Терлецький, М. Козак; С. Ільків 50 цнт.; С. Гребінець 1 дол., І. Меґас 50 цнт. — Разом $5.00.

Збирав С. Ревак: Н. Ґудз 1 дол., М. Стружовський 50 цнт., К. Ґавлічинський 1 дол., В. Міхоцький 50 цнт., А. Сенчук 1 дол., Н. Пікульський 1 дол. — Разом $5.00.

Збирав Лука Доманчук: І. Лащук 1 дол., Ф. Пазюк 1 дол., М. Савчина 1 дол.; А. Свистун 50 ц., А. Панькевич 50 ц., А. Парута 50 ц.; Н. Крук 25 ц.; Ю. Журавель 50 ц., П. Хомин 50 ц., И. Коцовський 25 ц. — Разом $6.00.

Збірка на салі: П. Кулиняк 3 дол.; о. В. Дяків 2 дол.; по 1 дол.: Ф. Пазюк, А. Пікульська, І. Лащук, В. Гуцал, О. Парута, Н. Н., Т. Кирилюк, М. Слижук, М. Древніцька, А. Білінський, Др. Скегар, Г. Березовський, И. Коцовський, Н. Гоминюк, Вінтоник, М. Тимчук, О. Штоґрин, В. Тимчук, І. Мотлюк, К. Доманчук, І. Стефанюк, Т. Колісник; Ю. Журавель 50 цнт. — Разом $27.50.

Дрібна збірка $6.39. Зі вступу $16.50. З концерту в честь Т. Шевченка $20.00.

По обтягненню розходів передав касієр Петро Пастух п. Л. Ясінчукови на Рідну Школу $230.00.

Учасник.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 24 травня 1932 р. помер Іван Карнав, член У. Н. Союза і тов. „Любов", від. 45 в Филаделфії, Па. Покійний походив з села Богданівка пов. Скалат. Оставив вдову Тетяну і четверо дітей; Миколу, Анну, Івана і Марію. Похорон відбувся в суботу, дня 28 травня с. р.

Вічна йому память.

Микола Сеник, секр.

ПОДЯКА.

Я, Марія Крет, жінка і вдова по бл. п. Юрієви Кретови, членови У. Н. Союза і Тов. „Любов", від. 45 в Филаделфії, Па., складаю щиру подяку Головному Урядови У. Н. Союза за негайне виплачення мені посмртного в сумі $1000, а також членам і цілому Товариству „Любов" за їх обслуги і співчуття підчас похорону. Взиваю всіх наших Українців, щоб вступали до своєї рідної організації, бо лиш з неї є правдива і щира поміч.

A SHORT HISTORY OF UKRAINE.

(Prepared by Stephen Shumeyko, LLB.)

THE REVIVAL OF UKRAINIAN LETTERS AND ARTS.

In our last article we learned how the opening of the 19th century ushered in new era, an awakening in the feeling of patriotism by the Ukrainian people. No matter how much they were persecuted for adhering to their nationality and their language, there still existed in them an unquenchable love for their Mother Ukraina.

Every intelligent Ukrainian realized that the Ukrainian tongue was beautiful and superior to the Muscovite and Polish languages. Especially was this superiority evidenced in the songs of Ukraine. These are so original, beautiful in their thought and melody, that it is difficult to find their equal among the songs of other races.

Due to the suppression by Russia, of printing in the Ukrainian language, many of this songs have been lost. This has also been the fate of writings of many talented Ukrainians, who laking permission to print their works were unable to present them to the public.

Among the first to avail himself of this opportunity was Ivan Kotlarewsky, who in 1798 published "Virgil's Aeniad," used the pure Ukrainian language. It was the mode in those days to substitute in the place of the original characters those belonging to the race into whose language the translation was made. So was the case with Kotlarewsky. In place of Aeniad and his companions he substituted several Cossaks from the Zaporoge Sitch wandering throughout the Ukraine and commenting on the many phases of its life. Underneath it could be discerned the author's love for the Ukrainian life and modes; especially with Ukrainian villagers. In the same vein, using the main characters as his mouthpiece, he observed and condemned the many evils arising for Ukraine from Russia and Poland.

This work created a furor and aroused a feeling of patriotism among the Ukrainian people, who found in it an expression of their inarticulate and oppressed thoughts and feelings. Originally written for humorous ends, the book proved to be the beginning of a new life in the Ukrainian literature, by showing how beautiful the Ukrainian language is and how interesting is the Ukrainian national life. For that reason the Ukrainians regard Kotlarewsky as the father of new Ukrainian literature. The one hundred year anniversary of the publications of this work was celebrated throughout Ukraina as a national holiday, and a monument to his memory was erected in Poltawa, his birthplace.

The rapid rise of interest in the Ukrainian songs, writings and customs, can be ascribed to the rise in the nationalistic feelings of the varous countries of Europe, at the opening of the 19th century. It began in England and Germany and thence extended to include the Slavic races, such as Serbs, Poles, Chechs, and Russians. It reached also Ukraine, where it aroused a lively interest in national songs, traditions and tongue. Respect and love for the Ukrainian people, especially the great mass of the underprivileged and oppressed, received a new start.

Ukrainian nationalists learned that under the humble villager's roof could be found in many instances, more love, justice and sense, than under the gilded roofs of the wealthy and powerful. They learned that the serfs, this vast but poor, oppresed and despised class, were the producers of many beautiful songs, writings and customs. Realizing this, they began to take steps to improve the sad fate of this "selyanen." Various publications appeared attacking this terrible system of medieval serfdom. Others dealt with the history of the people. Others called upon the Ukrainians to resist all attempts to denationalize them.

In 1818 the first Ukrainian Grammar was published by Pawlovsky. In the same year one Certelev published his book dealing with Ukrainian thought and philosophy, which book was received with acclaim by serious minded people. Ukrainian verse appeared in printed form, both original and that which was handed down from generation to generation. On of the first major poets was Hulak-Artemowsky, whose verses found ready liking among the Ukrainian people, especially the one known as "Pan ta Sobaka" (A Rich Man and his Dog), which very aptly showed the sad lot of a serf. He also began to translate the world's classics into the Ukrainian language, thus opening new vistas for the Ukrainian. In the meanwhile Kotlarewsky had written a beautiful operetta "Natalka Poltawka", which has been produced to this day. This was the beginning of the life of the Ukrainian theater.

Shortly afterwards another outstanding Ukrainian author appeared, in the person of Gregory Kwitka, whose works dealt mainly with the Ukrainian villagers, depicting their lives and custom.

The reawakening spirit of the Ukrainian nationalism and patriotism poured throughout Ukraine like the warm breeze of spring stirring and invigorating the plants to a new life into them. It left in its wake an awakened people, who opened their eyes and saw themselves in a new light, that of freed of foreign nation, bondage and oppression, of a free and independent Ukraine. They realized that too long they had passively submitted to foreign yoke, and that henceforth they most strain all their energies in an effort to emancipate themselves.

(Next Installment — Taras Shevchenko).

НАЙБРУДНІША МІСЦЕВІСТЬ У СВІТІ.

Місцевість Фаріджонг у Тибеті може „почванитися" цією назвою. Бо це найбрудніше місто в світі. Розложилося на горбку біля великиго шпилі Чомольтарт. Є там фортеця, довкола якої стоїть 200 ліпянок. Живуть там туземці. Місто це повстало 500 літ тому. Доми стояли ще тоді на висоті вулиць. Та тепер, тому що мешканці того міста мають звичай викидати через двері всяке сміття, то домівки погребані в бруді, крізь який пробиваються стежки.

Трапляється, що рівень вулиць наслідком того є понад дахами хат. Туземці так дуже бояться води, що не миються ні разу за всеньке життя.

До деякого степення можна це пояснити тим, що Фаріджонґ є на висоті 5,000 метрів, зима буває там дуже гостра, а верства бруду охороняє перед студіню. Приміром того, а заразом і доказом, що потреба чистоти в значнім степені є наслідком призвичаєння — може бути пригода, яка трапилася Віліємови Мек Ґоєрови, професорови Оксфордського університету. Він переодягнений за куліса, дійшов аж до столиці Ляси.

На ґраниці Індії викупався він востаннє. У столиці Тибету стрінувся з якимсь вищим урядовцем, якого знав іще з Англії. Той порадив Ґоєрови, щоби викупався в нього в теплій воді. Та Ґоєр переконався тепер на своє здивування, що не мав нітрохи охоти купатися. Зпочатку — каже він — я почувався погано під грубою верствою бруду, та потім я став той бруд, як і Тибетанці, вважати приємною охороною. Та вкінці мусів викупатися, щоби не обидити приятеля. І ось на рідкому та холодному повітрі тибетанської височини вчений став дрижати з холоду! А передше йому було тепло завдяки верстві бруду. Крім того тепер стали йому докучати воші, які передше не мали доступу до тіла. Оце є справжні причини тибетанських звичаїв.

НОВИЙ СПОСІБ ПРОТИ НЕСПАННЯ — КВАСНЕ МОЛОКО.

Є чимало ріжних засобів, що мають помагати спанню. Та всі вони майже мають цю погану сторону, що коли їх уживати більше, шкодять здоровлю. Тепер звертає увагу віденський лікар д-р. Кінер, що квасне молоко є добрим засобом для спання. Вплив квасного молока випробували в багатьох австрійських санаторіях. Кінер думає, що хемікам не тяжко виробляти нешкідливий порошок із штучно квашеного молока. Із квасного молока треба лише витягнути молочну кислоту і той екстрат пастеризувати. І так порошок до спання готов.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN TRIBUTE TO GEORGE WASHINGTON'S BICENTENNIAL.

DETROIT, MICH.

UKRAINIAN CHORUS.

ALEXANDER KOSHETZ, conductor.

Program of Ukrainian folk songs. Assisted by Vasile Aramenko's Ukrainian Folk Ballet. Orchestra Hall.

By Herman Wise.

One of the season's delights, both as a demonstration of pure singing and authentic dancing, was furnished Tuesday night by Alexander Koshetz and his Ukrainian Chorus, and Vasile Avramenko and his Ukrainian Folk Ballet, at Orchestra Hall.

The performance was one of 30 similar programs to be given in as many cities of the United States under the sponsorship of the Ukrainian Bicentennial Committee of New York, to express the homage of 1,000,000 Ukrainian born citizens in this Country, to the memory of George Washington.

It was in short, a festival, made up of three separate parts. The first, a ballet picture from the Highlander's Life, memoirs of the Ukraine; the second consisting of folk songs of the Ukraine in America, and finally, a ballet picture of the young Ukrainian generation in America, the Country of Washington.

In brilliant holiday costume, both the ballet and the chorus gave noteworthy performances. Mr. Koshetz, a leading authority on the folk music of his native land, presented in his chorus one of the most finely spun organizations heard here in some time. As was to be expected, the bass voices were unusually good possessing a striking resonance and clarity. The are 14 women and 17 men in the chorus.

The ballet, trained by Mr. Avramenko, who himself appeared in a spirited solo dance representing the vitality and enthusiasms of a youthful Ukrainian peasant, proved a sensation. The freshness and beauty of the young men and young women, their vivacity and happiness, all combined to enthrall an audience that filled the auditorium. The sharp, almost staccato rhythm and intricacy of the steps, is hardly equalled by dancers of other countries.

Fascinating and spectacular was the solo work of two youngsters, a boy and a girl, each no more than five years old. The perfection of their offerings was so obvious it astounded the audience of grown-ups, most of whom had come from Ukrainia.

Most of the folk songs were arranged by the leader of the chorus. These included "Psalm on Christ's Suffering," "Chornomoretz," an historical song of the Cossacks of the Black Sea; "An Irate Peasant Woman," a narrative song; "You Little Azure Star," a love song, and "Cossack Courting His Girl, Dziuba."

The dances included groups by girls, groups by boys, and ensemle numbers. Among others was a dance with swords, called "Zaporogian Knight's Battle"; a merrymaking dance called "Hretchanyky"; a "Hopak" dance by the two five-year-olds; Tchumak from the Steppes; Hopak Circle by the ensemble; Honyveeter — Playing with the Winds; Ballet Cossachok; Katherine from the Kherson — a salon dance; and Arkan, a dance of old Scythian and Ukrainian origin.

Fine effects were obtained in each of these, as well as in the opening number, Hayevka, an Easter Roundle with the chant "Christ Is Risen," and the song "Lord of Heaven and Earth," at the close. The finale by the ballet ensemle and chorus was a tribute to the spirit of Washington, in which the national anthems of America and Ukrainia were sung.

A five-piece folk orchestra played the accompaniments for the dances in indefatigable manner.

(The Detroit Free Press, Wednesday, May 25, 1932).

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

AROUND THE TOWN.

"Nevolnyk," a folk drama was presented last night by the Ukrainiak Dramatic and Singing club in St. Mary's Orthodox hall, 448 Elk street. Included in the cast were John, Gut, Sylvia Musiychuk, Stephen Youzwak, William Kowal, Stephen Kowalsky, Alexander Kowal, Mary Youzwak, Paul Ofinowich, Theodore Kowal, John Sydorovich, and Catherine Chmigelski.

(Buffalo Times, May 23, 1932).

House of Commons, London, Monday, May 9, 1932.

POLAND (UKRAINIAN MINORITY).

MR. RHYS DAVIES asked the Secretary of State for Foreign Affairs what petitions from the Ukrainian minority in Poland are now under consideration by the League of Nations; and what action is being taken?

MR. J. SIMON: I would remind the hon. Member that, as nas been previously stated in this House, under existing rules of procedure at Geneva publicity is only given in regard to petitions the examination of which by a committee of three members of the Council has been completed. I regret, therefore, I am not in a position to supply the information desired.

SOVIET ON VERGE OF COLLAPSE.

Threat From The Ukraine.

Peasants Cry Out For Bread.

STALIN FEARS UNREST IN RED ARMY.

By Mark Howley.

Soviet Russia, which a year ago might well have been regarded as the most stable State on the Continent, is in danger of collapse.

Stalin, a sick man, knows it, and is feverishly urging his confederates and subordinates to help him to stop the rot. A few months will decide the issue.

The peril comes from the Ukraine, one of the constituent republics, which covers 400,000 square miles, has a population of 30,000,000, and is Russia's great granary. The Ukraine is in revolt against the Bolshevik yoke; it demands independence, and Stalin knows that if this vast grain growing and industrial region goes, the Union itself must inevitably go, too. No wonder he is sick of mind as well as of body.

The rumblings began a year or two ago, but it is only a matter of weeks since reports began trickling through concerning the shortage of grain there — one of the world's richest yielding areas — and its failure to supply the rest of Russia with only 52 per cent. of the quantity that Moscow demanded.

A more spectacular and significant indication of the state of revolt is the now constant attempts on the part of the peasants to escape from Bolshevism and to seek refuge even in unfriendly Roumania. Only a few days ago, Soviet soldiers shot down like dogs seventy men, women and children who were making a last desperate and despairing bid for freedom, as they were in the act of crossing the River Dnister, beyond which lay freedom.

Although trouble is only just coming to a head, the Ukraine has never been happy since it was forced into the Soviet Union thirteen years ago. And that is not surprising.

Overrun.

It is a country with a long and proud history. For centuries it was an independent state, with its own monarch (the Hetman), and right down to the middle of the seventeenth century it fought to maintain its independence. But its position was undermined by an alliance with Russia, and then it was absorbed and gradually Russianised.

One of the first things the Communists did was to destroy the peasants' right in the land, and to institute great "collectivised" farms — a system of cultivation foreign and odious to the Ukrainian peasantry — cruelly administered at the point of the gun and the end of the knout.

The sturdy Ukrainian peasantry would not stand for it. They refused, under such conditions, to bestir themselves to deliver the goods; and, in peril of large scale uprisings, supported by increasing discontent in the Red Army, Moscow has been compelled so to modify the Communist system that the peasants have now secured a good deal of their former control of the soil.

The crisis is being hastened, however, by the acute shortage of bread, not only in cities like Kiev and Odessa, but also in the countryside, the deep rich soil of which is capable of providing cereals for probably half Europe.

In the cities to-day loaves of interior quality are selling in the Government co-operative shops at from three to five roubles (namely 6s. to 10s.), and in the private markets, upon which millions must depend because State suplies are insufficient, the prices are fantastic.

But the roots of the Ukraine revolt go much deeper than this present need which borders upon starvation. Its people have been reared in the tradition of the country's great past; its peasantry is quite the best educated within the Soviet Union, and it is acutely aware of the Ukraine's enormously rich natural resources, which, properly developed and administered under a free and independent government, would make the State again a country of outstanding importance in world afairs.

The Menace.

In those seven golden months following the war, when the Ukraine governed itself, its exports totalled over £81,000,000, its imports more than £52,000,000. Apart from its rich grain growing land, it has enormous resources in coal (including anthracite), iron-ore and salt. It has more than 190 sugar beet factories; it has important Crimea ports opening on to the Black Sea; and it has a willing, industrious population producing some of the best directing and organising brains on the Continent.

Yet with all the sound and flourish of the Soviet Five Year Plan, Moscow has done little if anything to turn this vast rich area into that great engine for the production of wealth which its resources offer.

(Yorkshire Weekly Post Illustrated, April 30, 1932)

Михайло Зощенко.

ГАЛАПАС.

1.

Жиє в світі такий Івась Кучкин. Письменник. Що тут скривати — хлопчина здібний дуже. Талант із нього попросту бє на всі боки. Повісти навіть уміє писати.

І раз той здібний Івась з дурноти повість написав. Самособою, готівку за неї дістав. Зажив, що аж гей!

Купив собі зимове пальто з ковнірем і ліжко.

На ліжку вилежується тай пальтом накривається. Міліонера вдає.

2.

— Наш Кучкин — подумав „управдом" (управидель дому) — Івась хіба, драб, копальню відкрив! Романи, псяюха, пише. Пальто з ковнірем що дня купує. Треба йому, галапасови, комірне підвищити. На чорта з ним короводитися?

І підвищив.

3.

— А то хоробники, — подумав Івась Кучкин — комірне підвищують! Треба буде засукати рукави. Бо чоловік не дасть ради.

І ось наш добряга Івась Кучкин забрався завзятіше до праці. Мало зі шкіри не вискочив і дві повісти відразу написав. Продав. Жиє собі. Вдає міліонера. На ліжку вилежується тай пальтом накривається.

4.

— Ого, — подумав податковий інспектор з Івасевої округи. — Той галапас Кучкин нараз два романи видає! Треба податок наложити на драба.

І наложив. І наказ йому чемненько прислав. Плати, добродію, стільки то й стільки...

5.

— Погано, — подумав Івась, сумно обнюхуючи наказ. — З яких тут фондів заплатити? Треба буде засукати рукави. Замало, видно, працюю. Хіба сон трохи зредукую.

Засукав рукави. Скомбінував нараз три повісти та сценарій. Засапався, що аж гей, зі шкіри вилазив. І продав.

6.

— То той хлопище має щастя, — подумав „управдом" — по три романи шкварить драб! А що торкається ремонту, то роби йому на кошт держави. Хайжеж тепер драб, Кучкин, власною готівкою за ремонт платить. Досить того доброго.

7.

— Справді, — подумав податковий інспектор, як вчитувався в Івасеві біляннси. — По богатому він жиє собі. В сало обростає. Треба буде полекшити йому.

8.

— Йой! — подумав Івась Кучкин і схопився за голову. — Що то діється! Треба буде ще ліпше засукати рукави.

Засукав. Написав чотири повісти та трагедію. Продав.

9.

— Алеж бо то Кучкин, — подумали свояки. — І хто то подумав би? Такий на око легкодушний, а яку, драб, робить карієру. Трагедії пише. Кажуть — тисячі згортає. Треба би впасти колись до нього, хай дасть щото з огляду на посвоячення.

10.

— Ах, — подумав Івась Кучкин — я рішучо заробляю замало. Треба буде засукати рукави. Шкода лише, що лепета щораз гірше працює.

Всеж засукав.

11.

— Го, го, го! — подумав податковий інспектор, як із пошаною переглядав Івасеві числа. — Згортає, наче лопатою. Треба буде...

12.

Люди! Товариші любі! Братіки молочні. Бюся в груди. Ніякого Кучкина на світі нема. Це я про себе самого писав. А вийшло з того, як бачите, щось наче авторська сповідь.

Самособою, нема в тій сповіди — як це в інших письменників буває — ані великих переживань, ні революційних захватів; є лише — так би сказати — підла торговельна калькуляція. Та що пораджу? Не мені мріяти, як би то піднести мою дрібничкову душу понад життєву прозу.

ПОДЯКА.

Я нижче підписана складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного в сумі $500 по моїм мужу, бл. п. Миколі Никорчукови.

Також складаю щиру подяку місцевим урядникам і членам тов. Січ, від. 59 У. Н. Союза, що так щиро занялись похороном мого мужа.

Анастасія Никорчукова,
Бріджпорт, Конн.

КУЛЬТУРТРЕГЕРСТВО.

Читальня „Просвіти" в Хотіні, пов. Калуш, влаштувала Шевченківське свято, в якого програму входили м. і. діточа вистава й декламації. Це не подобалося місцевій учительці Марії Романек (дружині славетного бувшого комісаря Каси Хорих у Калуші), яка покарала дітей карцером по дві години денно через тиждень, а крім цього побила дітей: Ольгу Посацьку, Магду Лящинську та Богдана Посацького. Цього останнього побила лінійкою по голові так, що родичі мусіли піддати побитого лікарським оглядинам.

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.

(46)

Фастус кричав з переляку так, що його голос луною далеко відбивався в підземеллю. Він намагався всіми силами вирватися з рук Тарзана й старався дістати свій ніж та меч. Але й ніж і меч опинилися в руках Тарзана. На крик Фастуса вбігли ще кілька легіонерів до вязниці. Тарзан зі зневагою й погордою кинув їм під ноги сина їх імператора. Разом з легіонерами зявився командант цирку-колізея.

Командант прийшов саме в той час, коли, трохи отямившись з переляку, Фастус кричав до Тарзана: „Я тебе покараю за це! Я вас усіх покараю тяжко!" А потім кинувся на своїх слуг за те, що вони його не ратували. Фастус знову кинувся до Тарзана, але командант колізея спинив його: „Згідно з законом, ніхто не сміє доторкнутися до моїх вязнів. Ніхто не може їх карати, навіть син імператора. Їх мається тримати без знущання над ними".

Фастус зі злобою покинув вязницю. Незабаром зявився другий відвідувач вязнів. Це був найближчий приятель Максімуса Прекляруса, якого звали Аліюс Апльосус. Він прийшов сказати, що прекрасна Ділекта, щоби вратувати свого батька, матір і Максімуса Прекляруса, а також матір Прекляруса, Фестівату, рішила вийти замуж за Фастуса. Вістка ця дуже вразила Прекляруса, але він старався скрити свою досаду. Тарзан усе це бачив і чув.

„Чи цей гарний офіцир є твоїм приятелем, Прекклярусе?" — спитав Тарзан, показуючи на Апльосуса. „Так!", відповів Преклярус. „Чи ти цілковито віриш йому? Коли так, то вияви йому те місце, де ти заховав ключі від вязниці", говорив далі Тарзан. Преклярус трохи вагався, але потім рішив зробити так, як сказав йому Тарзан. Він докладно розповів своєму приятелеви, де саме в бібліотечній стіні знаходяться ключі від вязниці.